

Fazla tartışıp namazı incitmemeli

Asım Tonkaz: “Hadiste veya Âyette seferilik ölçüsü olarak 90 km. şeklinde bir bilgi var mıdır? Mezhep imamlarının kendi yazılı eserlerinde 90 km. gibi bir ifade var mıdır? Yoksa bu 90 km.’yi kim ne için, hangi bilgi doğrultusunda seferilik mesafesi olarak belirtmiştir. 90 Km.’nin gerçek seferilik mesafesi olduğundan nasıl emin olabiliriz?”

Ölçüyü Hadis Veriyor

Yolculukta seferî olma mesafesi hadis-i şerife dayanıyor. Peygamber Efendimiz’in (asm) mesh etmekle ilgili verdiği ölçüden çıkarılmıştır. Buyurmuştur ki: “Mukim kimse tam bir gün bir gece, yolcu ise üç gün üç gece mesh eder.” 1

Fakih sahabeler, selef âlimleri ve mezhep imamları da ittifakla üç gün üç gecelik yolculuğu mesafeye dökmüşlerdir. Şöyle ki: Orta halli bir yaya yürüyüşüyle bir kişi karada yaya olarak veya deve ile, denizde ise yelkenli bir gemi ile yaptığı yolculukta saatte 5 kilometre, günde ise ortalama 6 saat yol alabilir. Bu kişi bir günde 30 kilometre yol almaktadır. 3 Günde ise 90 kilometre yol almış olmakta ve bu mesafede seferi sayılmaktadır.

Denebilir ki, “günümüzde teknoloji ilerledi. Ölçüler değişti. Bu gün kimse karada yayan veya deve ile, denizde yelkenli ile gitmiyor. Çok hızlı yolculuk vasıtaları gelişti. Yollar da rahat. 90 Kilometre ise artık neredeyse burnumuzun dibinde kaldı. Yine de seferilik hükümleri geçerli olur mu?”

Araç Değil, Mesafe Esastır

Bediüzzaman cevap veriyor: “Ruhsat-ı şer’iye olan kasr-ı namaz ve takdim te’hir, vesait-i nakliye bir kararda olmadığı için onlara bina edilmez. Belki kaide-i şer’iye olan kasr-ı namaz, sabit olan mesafeye bina edilebilir.” 2

Yani seferde namazın kısaltılması meselesi, nakil vasıtalarına bina edilmez. Çünkü onlar bir kararda değildir. Otobüsle üç günde aldığınız üç bin kilometre yolu, uçakla 3-5 saatte alırsınız. Bu durumda şer’î hükümleri zorlaştırmış olursunuz. Bu nedenle

bu konuda sabit olan ve bir kararda bulunan mesafe ve yayan yürüyüşü ölçü sayılmıştır.

Bediüzzaman'a, uçak ve tren gibi şimdiki vasıtaların bir saatte zahmet çekmeden çok uzak mesafelere gidebilecekleri, yine de ruhsattan hissesi olup olmadığı sorulmuştur.

Bediüzzaman uçak da olsa, tren de olsa, başka bir ulaşım aracı da olsa, abdest alıp namaz kılmak yayan gidenlere göre daha zahmetli ve müşkülâtli olduğunu, bu sebeple ruhsata sebebiyet verdiğini ifade ediyor.

Dolayısıyla bu meselede ulaşım aracı değil, mesafe esastır. Dört mezhebe göre, 90 kilometrelik yolculuğa çıkan ve Hanefilerde 15 günden az, Şafiilerde 4 günden az kalınıp dönülecek yolculuklarda seferilik hükümleri ile amel edilebilir.

Esas Olan İbadettir

Öte yandan, esas olan ibadettir, ibadeti zamanında yapmaktır, namazı kılmaktır. Seferilik meselesi bir ruhsattan ibarettir. Bu ruhsatı kullanmak farz değil, sünnettir. İhtiyaç yoksa kullanmayıp namazı tam kılmak caizdir. Dört mezhebe göre böyle bir namaz sahihtir. Fasit değildir.

Bu meselede fazla münakaşa edip namazı incitmek doğru değildir. Şariat kolaylıktan ibarettir. Seferilik hükümlerinde mesafenin esas alınması sefere çıkanlar için kolaylıktır. Din en olumsuz şartlara göre kolaylığını göstermiştir. Şartları uygun olan adam, en uzak yerlere sefere de çıksa bu hükümleri uygulamak zorunda değildir. Namazını emredildiği şekilde, olduğu gibi, kısaltmadan kılabilir. Günah işlemiş de olmaz.

Nitekim ilgili amir âyet şöyledir: “Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman, eğer kâfirlerin size kötülük etmesinden (fitne) korkarsanız, namazları kısaltmanızda bir sakınca yoktur” 3

Bununla beraber dilediğinde, ihtiyacı olduğunda seferi kılabilceğini, buna ruhsatın bulunduğunu bilmesi yeterlidir. Bilip ihtiyacı yoksa, amel etmemesinde bir sakınca yoktur.

Dipnotlar:

- 1- Müslim, “Tahâret”, 24.
- 2- Barla Lâhikası, s. 430.
- 3- Nisa Sûresi: 101.